

184
1928 K 944

OTIA RECTOR
ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
CONRADVS GOTTLOB
ANTON

PHILOSOPHIAE DOCTOR SS. THEOLOGIAE
BACCALAVREVS LINGVARVM ORIENTALIVM
PROFESSOR PVBLICVS ORDINARIVS

ORATIONEM

GENEROSISSIMO KAMIENSKIO

EQVITE THVRINGO

CONVICTVS MARESCHALLIANI CAVSSA

IN AVDITORIO MAIORE

CRASTINO

HABENDAM

CIVIBVS HVMANISSIMIS

SIGNIFICAT

1782

RACEMATIO IN TACITO

XV.

Ad damus inuestigatae religioni Taciti locum coniunctum. Ut ille, uel Neronis aeuo corruptissimo homines non defuisse, uirtutibus eminentibus praeditos, demonstret, hos in uaria dispertit genera. *Comitatae profugos, liberos, matres, secutae maritos in exilia coniuges, propinqui audentes, constantes generi, contumax, etiam aduersus tormenta, seruorum fides, supremae clarorum uirorum necessitates, ipsa necessitas fortiter tolerata, et laudatis antiquorum mortibus pares exitus* (Hist. I. 3.) Hic omnia plana Ernestio immortalis, praeter illud, *supremae clarorum uirorum necessitates*. praedicatum enim desiderat, unde uirtus conspicitur, propterea quod necessitas suprema, nec uirtus sit, nec bonum exemplum. Potius igitur legendum censet, *supremae clarorum uirorum necessitates fortiter toleratae*. Sed, pace manium uiri praestantissimi, dixerim, nihil impedire, quo minus, *supremae*, attributi loco ponatur, necessitas subiecti, ut cum dialecticis loquar. Sicut enim de generis constantia, contumacia de fide seruorum, ne caetera afferam, praedicantur, ita necessitates supremae nominantur. Reperiuntur enim necessitates quoque non supremas, ac minus atroces, ut fam-

mes, fitis, inopia, aes alienum, atque aliae generis eiusdem. Hac potestate Tacitus ipse uocem necessitatis usurpat (Hist. II. 4.) quando Hierosolymorum uocat oppugnationem *durum magis et arduum opus, ob ingenium montis, et peruicaciam superstitionis, quam quo satis uirium obsessis ad tolerandas necessitates superesset.* Eximie uero necessitas ad mortem pertinet, uiolentam quoque, quod eam gentes profanae uitari negabant posse. Passim ideo noster historicus de suprema necessitate atque ultima facit mentionem, ubi, quendam, uel natura mortuum, uel occisum, significat. Dices autem, quis necessitati huiusmodi laudem uirtutis tribuet. Probe uero, si quis naturae fragilitate conficitur, aut malitia, partim sua, partim aliena, cadit, aut ab animantibus, uel rebus inanimatis interimitur. Sin homines eximii, talem non meriti iniuriam, tolluntur e medio, quis huiusmodi necessitatem non cum uirtute coniungat. Tacitus autem de mortibus clarorum uirorum uerba facit, qui bonum pariter exemplum praebent, ubi supremum diem, qua par est, animi magnitudine praestolantur. Habet enim uox suprema efficaciam quandam, seu emphasin, sine qua scriptoris sermo frigidus omnino foret, quamque ille satis indicat, ubi necessitates supremae ab ipsa necessitate fortiter tolerata discernit. Itaque duo decora in laude ponit uiris, magnam consecutis gloriam, quibus Neronis acerbitas non pepercerit, non meritam mortem, in-

signi tamen constantia expectatam, huiusque ipsius
fortem tolerantiam. Nihil hanc in sententiam no-
bilibus Senecae suprema necessitate, Annal. XV. in
illustri posita monumento (c. 61. sqq.) Denuntiat illi
unus centurionum ultimam necessitatem, animo du-
dum praeceptam, partim propter libertatem sentien-
di, Neroni inuisam, partim Pisonis, cuius incolumi-
tate salus illius nitebatur, perniciem. Num quae pa-
uoris signa, num quid triste in uerbis eius fuit, aut
uultu, deprehensum. Imo uero poscit interritus te-
stamenti tabulas, quibus denegatis, quam magnifi-
co declarat amicis animo, se, quod unum, et tamen
pulcherrimum haberet, imaginem uitae suae, relinqui-
tum, ablata sibi facultate meritis eorum gratiam re-
ferendi. Tam praeclare dicto, mirandum non est,
eos in lacrymas effusos. His tamen pectus sapientis
non permouetur, istos potius ad firmitudinem reuo-
cat concitatore sermone, e quo satis apparet, quam
diu ille suprema praesenserit. *Cui ignaram fuisse Ne-
ronis saeuitiam, neque aliud superesse, post matrem fra-
tremque interfectos, quam ut educatoris praeceptorisque
necem adiiceret.* En supremam philosophi celebrati-
simi necessitatem, ipsam autem necessitatem quam
fortiter tolerauit. Vxorem complexus, laudibus
effert societatem mortis decorae, atque eodem ictu
brachia ferro exoluit, et, saeuus quamlibet cruciati-
bus defessus, suppeditante tamen nouissimo quoque
momento eloquentia, pulcherrima tradit praece-
pta,

pta, quae utinam Tacitus, etiam commutata, memoriae prodidisset, quantum sapientia uiri, ad extremum halitum constantissima, fuisset admirabilitatis habitura. Tandem, ueneno frustra hausto, calida aqua libans Ioui liberatori, uapore balnei animam dimittit placide. Maneat igitur lectio Taciti, *supremae clarorum uirorum necessitates*. Sed postremus eius locus me ad se reuocat, in quo, alia, puto, mutari temere, alia sine causa retineri. nam, c. 62. in eunte, Seneca, ad amicos conuersus, testatur, *quando meritis eorum referre gratiam prohiberetur, quod unum iam, et tamen pulcherrimum, habebat, imaginem uitae suae relinquere*. Hic parum moratur uerbum *habebat*, cum tamen in oratione infinita *habere* requiratur. Sin historici uerba sunt, literis uisissent aliis exprimenda. Magis uero offendit, *et tamen*. Sic enim Ernesti. *et tamen MS. Florent. teste I. Gron. Guelf. ed. pr. et ceterae ante Rhen. qui fecit iam tamen, et Pichena uelut e MS. Flor. et ed. Puteol. iam attamen, quod falsum est, et secuti sunt tamen omnes usque ad Ryckium, qui uelut e Flor. dedit iam tamen. Sed et tamen restituit I. Gronouius. Mibi uero illud tamen friget, et alias Tacitus et pro at saepe, sed semper sine tamen, unde uereor, ne ex iam et natum sit*. Bene uero Gronouius *et tamen* in loco suo reposuit. Reperitur enim similis Taciti locus (XIII. 21.) ipseque dicendi modus est usu scriptorum bonorum tritus, tam principio, quam in oratione media.

Vno simus Cicerone contenti (de senect. c. 10.) e Nestoris lingua melle dulcior fluebat oratio, quam ad suauitatem nullis egebat corporis uiribus, et tamen dux ille Graeciae nusquam optat, ut Aiakis similes habeat decem, at ut Nestoris. Idem (de offic. l. 25.) commendata facilitate atque altitudine animi, mox addit. *Et tamen ita probanda est mansuetudo, atque clementia, ut adhibeatur rei publicae caussa seueritas.* Equibus locis, inter se collatis, simul apparet, non illud tamen frigere. seruit enim disiunctioni contrariorum. Ita Seneca imaginem uitae suae cum bonis aliis, quibus hominibus, amicitia secum coniunctis, quod debeat, referat, longe inferioribus, componit, Stoicae memor disciplinae, honesta sola hoc numero habenda. Maiores mouet scrupulos c. 63. extremum. *nouissimo quoque momento suppeditante eloquentia, aduocatis scriptoribus, Seneca pleraque tradidit, quae, in uulgis edita eius uerbis, inuertere supersedeo.* Quid hic inuertere. Ernesti per suis, adeoque aliis uerbis exponere interpretatur. nam inuertere idem esse, quod commutare, commutatis uerbis dicere. Vellem uir perpetua gloria dignissimus hoc exemplis quibusdam stabilisset. Sed nihil affert, nisi orationem *conuersam et mutatam* apud Ciceronem (partit. c. 7.) hoc est, aliis atque aliis uerbis expressam. Hic aliud est conuertere, aliud inuertere orationem, ipso Tullio magistro. *in coniunctis uerbis triplex adhiberi potest commutatio, non uerborum, sed ordinis tantummodo,*

modo, ut, cum semel dictum sit directe, sicut natura ipsa
tulerit, inuertatur ordo, et idem quasi sursum uersus
retroque dicatur, deinde idem intercise atque permiste.
Clare Cicero, uerba, negat, alia substitui, directam
potius orationem non repeti, sed res sententiasque
in alia serie collocari, idque non continenter, ue-
rum interrupte, multisque alienis admistis. Sic Ta-
citus paullo ante sermones Senecae atque uxoris su-
premos commemorat, non continentes, sed inter-
positis narrationibus, et causis admixtis, commen-
tationibusque frugiferis, ipsa uerba tamen immutaf-
se passim non uidetur. Qua propter Rhenanus
omnino lapsus est, qui inuertere pro peruertere et
corrumpere positum credidit, eaque ductus opinio-
ne maluit *inuestere* legere. Forſan conſimilis eum
formula hanc in ſententiam deduxit (c. 67.) *ipſa re-
tuli uerba, quia non, ut Senecae, uulgata erant.* Tunc
propius ad uerbum *inuertere* accederet, *inferere*, ſiue
inferre. Verum, Ciceronis motus loco, me ab
omni mutatione abſtineo. Sed manus continere
non poſſum ab alia lectione, parum ſana (XVI. 3.)
Agitur hic de ludorum celebratione, atque humili-
bus in Neronem blanditiis hominum uarii generis.
*Forte quinquennale ludicrum ſecundo luſtro celebra-
tur, oratoribusque praecipue materia in laudem princi-
pis aſſumpta eſt. non enim tantum ſolitas fruges, nec
metallis conſuſum aurum gigni, ſed noua ubertate pro-
uenire terram, et obuias opes deferre Deos, quaeque alia
ſumma*

Summa facundia, nec minore adulatione, seruilia stangebant, securi de facilitate credentis

Quid nobis uideatur, cum primum licuerit, exponemus. Nunc enim nos ad se grauiora uocant, quod in medium prodibit Generosissimus *Carolus Guilielmus Augustus de Kamiensky*, Eques Thuringus. Ille excitatus beneficii memoria, quod conuictus Marschallianus ipsi tribuit, anniuersaria persequetur oratione pias beneficiorum causas, ut euergetae sui merita dignissimis laudibus ornet, et totius Academiae gaudium, ex aduentu Perillustris sacrorum Praesidis ac literarum, DE BERLEPSCH iucundissimo perceptum, prout par est, expromat. Quid enim poterit illa non expectare a Musageta, cuius prudentia atque industria summa nititur ope, ut religioni sua constet mundities, atque eruditioni pristinus splendor reuocetur. Vos igitur, *Ciues Dilectissimi*, frequentes conuenite, modestia atque attentione uestra oratoris studia iuuate, eiusque uotis nostra iungite ac uestra, ut, quicquid ille ceperit consilii, ad rem diuinam literatamque in pristinum restituendam, successu prospero fortunetur, et cum gloria tanti uiri sempiterna propagetur ad omnem posteritatem. P. P. Prid. Eid. Sept. CIOIOCCCLXXXII

VITEMBERGAE

LITERIS CAROLI CHRISTIANI BÜRKEIS

ULB Halle

3

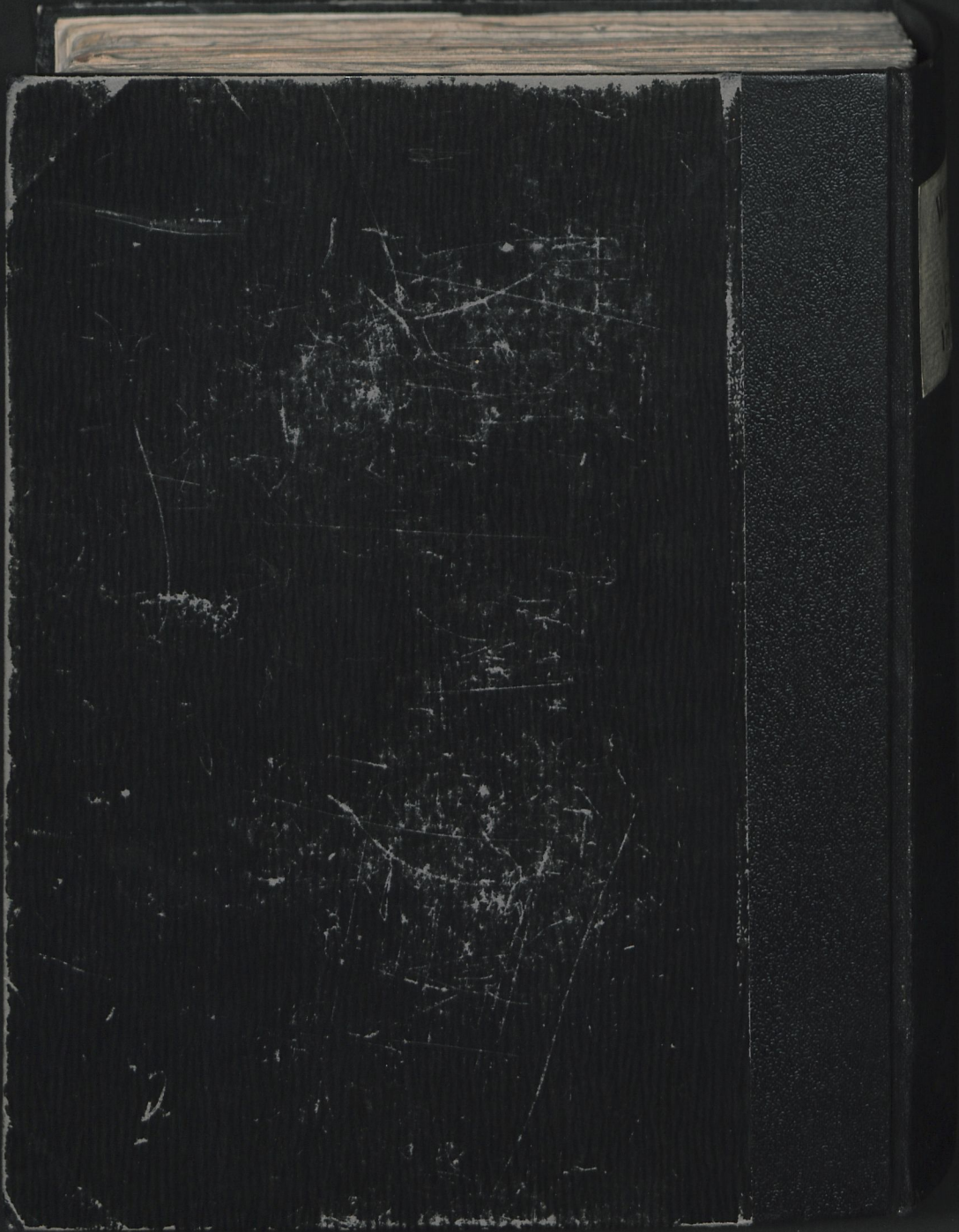
004 057 996

v298

56

1928 K 944

OTIC A R E C T O R M E D I C I N A
ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
CONRADVS GOTTLOB

ANTON

PHILOSOPHIAE DOCTOR SS. THEOLOGIAE
BACCALAVREVS LINGVARVM ORIENTALIVM
PROFESSOR PVBLICVS ORDINARIVS

ORATIONEM

GENEROSISSIMO KAMIENSKIO

EQVITE THVRINGO

CONVICTVS MARESCALLIANI CAVSSA

IN AVDITORIO MAIORE

CRASTINO

HABENDAM

CIVIBVS HVMANISSIMIS

SIGNIFICAT

1782

B.I.G.

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13

Centimetres

Inches